មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

គម្រោងស្តីពីការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

ការបង្រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩)

សិក្ខាសាលាជាមួយគ្រូបង្រៀន-ក្រុមការងារស្តីពីការចងក្រងឯកសារប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

ប្រាសាទព្រះវិហារ ថ្ងៃទី ២៤-២៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១០

អត្ថបទពិភាក្សាទីពីរ

ការអត់ឱនទោស : តើការអត់ឱនអាចនៅរួចដែរឬទេ ហើយតើអាចបង្រៀនឱ្យចេះអត់ឱនបានដែរឬទេ?

...ការអត់ឱនទោសគឺជារឿងទាក់ទងនឹងគំនិត អាចធ្វើបាន អាស្រ័យទៅលើវប្បធម៌និងស្ថានភាពបុគ្គលម្នាក់ៗ ។ ដូច្នេះវាជា រឿងផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ជនរងគ្រោះម្នាក់ៗ...

១) សេចក្តីផ្តើម

ចំណាប់អារម្មណ៍ទៅលើការអត់ឱនទោស ដែលខ្ញុំមានមិនមែនកើតចេញមកពីបទពិសោធន៍ដែលបញ្ជាក់អំពីសមត្ថភាពរបស់ខ្ញុំក្នុងការលើកលែងទោសបាននោះទេ ប៉ុន្តែដោយសារខ្ញុំមានកំណើតមកពីប្រទេសកម្ពុជានេះឯងដែលអាចធ្វើឲ្យខ្ញុំធ្វើការអត់ឱនទោសឲ្យបាន ។ ប្រទេសខ្ញុំបានឆ្លងកាត់នូវសង្គ្រាមរ៉ាំរ៉ៃអស់ជាច្រើនទសវត្សរ៍ និងទទួលរងនូវឧក្រិដ្ឋកម្មខ្លោចផ្សាជាទីបំផុតក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រមនុស្សជាតិឬហៅថាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ពីឆ្នាំ១៩៧៥ដល់១៩៧៩ ។ ដោយសារតែជនរងគ្រោះមានចំនួនយ៉ាងច្រើន ហើយជនដៃដល់ក៏មានចំនួនច្រើនបន្តដែរ ការធ្វើការអត់ឱនទោស គឺជាក្តីបារម្ភមួយរបស់សង្គមកម្ពុជាទាំងមូល ប្រសិនបើកម្ពុជាចង់អនុវត្តការងារនេះ ។

ការអត់ឱនទោសគឺជាកិច្ចការមួយដែលពិបាកនិងសម្រេចបានណាស់ ។ ប្រជាជនកម្ពុជាទូទៅពិភាក្សាពីបញ្ហានេះទាំងលក្ខណៈស្រពេចស្រពិល ។ ពេលខ្លះ ការអត់ឱនទោសហាក់បីដូចជាផ្លូវមួយដ៏ត្រង់ដែលមើលទៅដូចជាមានលក្ខណៈងាយស្រួលនឹងយល់ ហើយនិងអាចធ្វើការទស្សន៍ទាយបាន ។ ក្រោយមក មនុស្សចាប់ផ្តើមនិយាយអំពីការលើកទោសដល់ជនកំណាចមួយចំនួនដូចជា ពេជ្ឈឃាតរបស់ពួកណាហ្ស៊ី ដូចដែលបានបកស្រាយនៅក្នុងសៀវភៅរបស់អ្នករួចរស់មានជីវិតពីរបបណាហ្ស៊ីម្នាក់ឈ្មោះ សាយម៉ុន វ៉ាយសិនថល ដែលមានចំណងជើងថា ផ្កាឈូករ័ត្ន ។ មនុស្សគ្រប់គ្នាក៏ចាប់ផ្តើម

66 Preah Sihanouk Blvd. • P.O.Box 1110 • Phnom Penh • Cambodia
t (855-23) 211-875 • f (855-23) 210-358 • dccam@online.com.kh • www.dccam.org

អត់ឱនទោសដល់ក្រុមជនផ្ដាច់ការរបស់ប្រទេសអាហ្សង់ទីន កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម មន្ត្រីរបប អាប៉ាថេត របស់ប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង អ្នកដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍របស់ប្រទេស រ៉្វាន់ដា ពេជ្ឈឃាតនិងខុក្រិដ្ឋ ជនដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់និងដឹងឮជាទូទៅថាបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ដោយមានគោលបំណងច្បាស់លាស់និងមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ ។ វីរជនដ៏ឆ្នើមមួយចំនួនដែលបានធ្វើការ លើកលែងទោសមានដូចជាលោក អាប៊ីសប ដេមិន ទូទូ ដែលមានជំនឿថា មានតែការអត់ឱនទោស មួយប៉ុណ្ណោះ ទើបអាចស្ដាបនាប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូងបាន ។ បុគ្គលម្នាក់ទៀតគឺសម្ដេច ប៉ាប ចនប៉ូល ទីពីរ ដែលបានធ្វើការអត់ឱនទោសដល់បុរសម្នាក់ឈ្មោះ ម៉េម៉េត អាលី អាកា បន្ទាប់ពី បុរសនោះព្យាយាមធ្វើឃាតរូបគាត់ ។ យេស៊ូគ្រិស្តគឺមនុស្សម្នាក់ទៀតដែលនិយាយពីការអត់ឱនទោស ជាទូទៅតាមស្ថានភាពជាច្រើន រួមទាំងបុគ្គលជាច្រើនទៀត ។ ការអត់ឱនទោសគឺជារឿងមួយដែល ពិបាកនឹងយល់ ហើយក៏មានការច្របូកច្របល់ផងដែរ ។

នៅក្នុងអត្ថបទនេះ ខ្ញុំនឹងធ្វើការឆ្លើយទៅនឹងសំណួរថា «តើអាចបង្រៀនឲ្យមានការអត់ឱន ទោសបានដែរឬទេ?» ប្រសិនបើមានការងាយស្រួលក្នុងការលើកលែងទោស ដូច្នេះការអត់ឱនទោស ក៏ត្រូវតែអាចបង្រៀនឲ្យធ្វើបានដែរ ។ ទីមួយ ខ្ញុំពិចារណាទៅលើភាពដែលអាចធ្វើទៅបានក្នុងការលើក លែងទោសតាមរយៈការស៊ើបអង្កេតករណីមួយចំនួន ដែលមនុស្សគ្រប់រូបអាចនឹងធ្វើការលើកលែង ទោសបាន ហើយខ្ញុំនឹងផ្ដោតលើការលើកលែងទោសតាមបែបសាសនា ។ ទីពីរ ខ្ញុំនឹងអង្កេតមើលថា តើការលើកលែងទោសអាចធ្វើទៅបានដោយវិធីណា ហើយខ្ញុំនឹងសម្លឹងរកមើលដែនកំណត់និងតុល្យភាព នៃការអប់រំពីការលើកលែងទោស និងការផ្ដល់ប្រឹក្សា ។

២) តើអាចបង្រៀនមនុស្សឲ្យចេះអត់ឱនទោសបានដែរឬទេ?

ជាទូទៅ ការអត់ឱនទោសមានសារសំខាន់ខ្លាំងណាស់ចំពោះសុខុមាលភាព ជីវិត និងសង្គម របស់មនុស្សម្នាក់ៗ ហើយក៏មានសារសំខាន់សម្រាប់ជនដៃដល់ផងដែរ ។ ការអត់ឱនទោសដល់មនុស្ស គឺធ្វើឲ្យមនុស្សមានមានសេរីភាពនិងភាពរីករាយឡើងវិញជាថ្មីម្ដងទៀត ។ ទោះជាមានលក្ខណៈដូច្នេះ ក៏ដោយ ក៏ការអត់ឱនទោសគឺជាមុខវិជ្ជាដែលទើបតែលេចឡើងថ្មីក្នុងវិស័យចិត្តវិទ្យាដែលចាប់ផ្ដើមឡើង ក្នុងដើមទសវត្សរ៍៨០ ។ ចាប់ពីសតវត្សរ៍៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧០ អ៊ិនរ៉ាយ បានរកឃើញឯកសារដែល បានសរសេរឡើងមានចំនួនតែ១១០ទំព័រប៉ុណ្ណោះ ដែលរៀបរាប់អំពីការអត់ឱនទោសរវាងបុគ្គល និង បុគ្គល ។ បើគិតមើលទៅក្នុងរយៈរៀងរាល់១០ទៅ១៥ឆ្នាំម្ដង ការលើកលែងទោសមានតែម្ដង ប៉ុណ្ណោះ ។

២.១) និយមន័យនៃការអត់ឱនទោស

ដោយសារតែការអត់ឱនទោសគឺជាមុខវិជ្ជាថ្មីមួយនៅក្នុងមជ្ឈដ្ឋានសិក្សា និយមន័យនៃការអត់ឱនទោសហាក់បីដូចជាមិនមានពាក្យណាច្បាស់លាស់ជាផ្លូវការទេ ។ និយមន័យមានសារសំខាន់ណាស់ ព្រោះវានឹងផ្តល់នូវក្របខ័ណ្ឌមួយដែលអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកស្រាវជ្រាវមានលទ្ធភាពក្នុងការសិក្សាបន្ថែម និងពិនិត្យមើលភាពច្បាស់លាស់នៃប្រធានបទ ។

វចនានុក្រម អេនសាយក្លូដេឌៀ អុកហ្វើដ បានឲ្យនិយមន័យទៅលើពាក្យការអត់ឱនថា ជាសកម្មភាពនៃការបញ្ឈប់អារម្មណ៍ ដែលពោរពេញដោយកំហឹងនិងការតូចចិត្តចំពោះនរណាម្នាក់ ។ ជាមួយគ្នានោះដែរ វចនានុក្រមឡុងមែនក៏បានឲ្យអត្ថន័យស្រដៀងគ្នានោះដែរដោយបានលើកឡើងថា សកម្មភាពនៃការជម្រះចោលនូវអារម្មណ៍តូចចិត្តនិងមហិច្ឆតាក្នុងការសងសឹកដោយខ្លួនឯងដោយការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ។

លោក ម៉ៃឃើល ហេនដើសាន់ បានឲ្យនិយមន័យទៅលើ ពាក្យការអត់ឱនថា "ជាការលះបង់ចោលនូវសិទ្ធិដើម្បីឲ្យមានភាពស្មើគ្នា" ។ លោក អាចឹសប ដេមិន ទូទូ ដែលជាជនដ៏មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះមួយរូបអំពីការលើកលែងទោសរបស់គាត់បានឲ្យនិយមន័យអំពីការអត់ឱនទោសថា "ជាការទទួលយកនូវហេតុការណ៍អាក្រក់ដែលបានកើតមានឡើងនៅពេល ដែលនរណាម្នាក់មិនត្រូវទទួលបាននូវភាពយុត្តិធម៌...ដែលជាការបើកផ្លូវដល់មនុស្សផ្សេងទៀតក្នុងការធ្វើការងារស្រដៀងនឹងយើងដែរ" ។ ម៉ាកឃូ ឡាហ្វ និង សហការីរបស់គាត់បានស្នើក្នុងការកំណត់និយមន័យនៃពាក្យការអត់ឱនទោសថា "ជាការផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងគំនិតរបស់បុគ្គល និងសង្គមចំពោះអ្នកដែលបានប្រព្រឹត្តខុសសីលធម៌សង្គមដែលបានដក់ជាប់នៅក្នុងចិត្តរបស់បុគ្គលជាក់លាក់ណាមួយ" ។

និយមន័យនៅក្នុងវចនានុក្រមហាក់បីដូចជាផ្តោតទៅលើការជម្រះចោលនូវការអាក់អន់ចិត្ត ហើយ លះបង់ចោលនូវបំណងក្នុងការសងសឹក ចំណែកលោក ហេនដើសាន់ វិញបានឲ្យនិយមន័យស្រដៀងគ្នានេះដែរដោយប្រើពាក្យត្រង់ៗសំដៅទៅលើការសងសឹក ។ លោក ដេមិន ទូទូ វិញបានផ្តោតទៅលើការទទួលយកនូវការឈឺចាប់ និងការផ្តល់នូវសមានចិត្តចំពោះជនល្មើស ។

អ៊ិនរ៉ាយ និងសហការីរបស់គាត់បានពិពណ៌នាថាការអត់ឱនទោសគឺជា "ឆន្ទៈក្នុងការជម្រះចោលនូវការការអាក់អន់ចិត្ត អារម្មណ៍អវិជ្ជមាន និងអត្តចរិតខុសពីប្រក្រតីដែលមាននៅក្នុងបុគ្គលណាម្នាក់ ហើយទង្វើទាំងអស់នេះបានផ្តល់ចំពោះនរណាមួយដែលធ្លាប់បានធ្វើទុក្ខបុកម្នេញមកលើយើងដោយបង្កើននូវសមានចិត្ត សប្បុរសធម៌ និងក្តីស្រឡាញ់ចំពោះបុគ្គលនោះ" ។ និយមន័យនេះហាក់បីដូចជាគ្របលើនិយមន័យទាំងអស់ស្តីអំពីការអត់ឱនទោស ដែលផ្តល់ដោយអ្នកផ្សេងទៀត ។ ខ្ញុំបានលើកយកនិយមន័យនេះមកពិភាក្សាអំពីការអត់ឱនទោសនេះ ។

២.២) តើការអត់ឱនតែងតែអាចធ្វើទៅបានដែរឬ?

ករណីដែលថាការអត់ឱនទោសអាចធ្វើទៅរួចគឺជាសំណួរមួយដែលត្រូវសួរថា តើមនុស្សម្នាក់ត្រូវបានបង្រៀនឲ្យចេះធ្វើការអត់ឱនទោសវិធីណាក្នុងលក្ខណៈវិជ្ជមានមួយ ។ បើសិនជាមានវិធីកាន់តែច្រើន មនុស្សម្នាក់នោះទំនងជាអាចនឹងអត់ឱនទោសកាន់តែច្រើនផងដែរ ហើយប្រសិនបើតែងតែអាចធ្វើការអត់ឱនទោសឲ្យបាននោះ យើងអាចនិយាយបានថា មនុស្សគ្រប់រូបសុទ្ធតែអាចបង្រៀនឲ្យចេះអត់ឱនទោសជានិច្ច ទោះបីជាអ្នកទាំងនោះទទួលរងនូវភាពឈឺចាប់ពីសំណាក់ជនដៃដល់កម្រិតណាក៏ដោយ ។

ចាំបាច់ត្រូវធ្វើការបញ្ជាក់ឲ្យច្បាស់ថា «មានតែជនរងគ្រោះទេដែលអាចអត់ឱនទោសបាន» មុននឹងចាប់ផ្តើមដំណើរការសិក្សានេះ ។

ក) មានតែជនរងគ្រោះទេដែលអាចអត់ឱនទោសបាន?

អ្នកនិពន្ធមួយចំនួនដែលបានចែករំលែកអត្ថបទរបស់ខ្លួន នៅក្នុងសៀវភៅផ្កាឈូករ័ត្នដែលជំរុញឲ្យមានការពិភាក្សាអំពីបញ្ហានៃការអត់ឱនទោសដល់ពួកណាហ្ស៊ី ។ អ្នកនិពន្ធទាំងនោះមាន ជំនឿថា មានតែជនរងគ្រោះក្រោមការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញរបស់ឧក្រិដ្ឋជនម្នាក់ឈ្មោះ ខាល ប៉ុណ្ណោះទើបអត់ឱនទោសដល់គាត់បាន ។ នេះមានន័យថា ជនរងគ្រោះរបស់ ខាល មិនអាចអត់ឱនទោសដល់ឧក្រិដ្ឋជនម្នាក់ទៀតដូចជា វ៉ាយសិនថល ជាដើមបានទេ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀតមានតែជនរងគ្រោះដែលទទួលរងនូវភាពឈឺចាប់ខាងផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្តប៉ុណ្ណោះទើបអាចអត់ឱនទោសដល់ជនដៃដល់បាន នេះមានន័យថា ការអត់ឱនទោសមិនអាចឲ្យមនុស្សម្នាក់ទៀតធ្វើជំនួសយើងបានទេ គឺទាមទារឲ្យយើងត្រូវធ្វើខ្លួនឯង ។ បើតាមការអះអាងនេះ ក្នុងករណីឧក្រិដ្ឋកម្មសម្លាប់ ការអត់ឱនទោសដូចជាមិនអាចធ្វើទៅបានឡើយ ។

ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ចាំបាច់ត្រូវកត់សម្គាល់ថា ឃាតកម្មមួយមិនត្រឹមតែសម្លាប់ជនរងគ្រោះតែម្នាក់ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងប៉ះពាល់ដល់ការបាត់បង់សុភមង្គលរបស់អ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតផងដែរ ។ សាច់ញាតិដែលនៅរស់របស់ជនរងគ្រោះអាចនឹងនិយាយអំពីការអត់ឱនទោសជាមួយជនដៃដល់ជំនួសជនរងគ្រោះដែលបានស្លាប់បាត់ទៅហើយ ។ ជនរងគ្រោះគឺជាបុគ្គលម្នាក់ជាសមាជិកគ្រួសារម្នាក់ ហើយជាសមាជិកនៅក្នុងសហគមន៍មួយអាចមានការអត់ឱនទោសចំនួនបីកម្រិតផ្សេងពីគ្នា ។ ទី១) ការអត់ឱនទោសពីសំណាក់ជនរងគ្រោះផ្ទាល់ ទី២) ពីសំណាក់សាច់ញាតិជាទីស្រឡាញ់របស់ជនរងគោះ និងទី៣) ពីសំណាក់សហគមន៍ដែលជនរងគ្រោះរស់នៅមុននឹងទទួលរងនូវការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ។ ហើយករណីនេះក៏អាចធ្វើបានដូចគ្នាដែរ ប្រសិនបើជនរងគ្រោះទទួលការព្យាបាទ

តែបានរស់រានមានជីវិត ។ ប៉ុន្តែក៏មិនអាចធានាបានទេថាបុគ្គលដែលស្លាប់ទៅហើយពិតជាមិនអាចអត់ឱនទោសបាននោះ ។ ប្រសិនបើករណីជនរងគ្រោះមានវ័យក្មេងពេកដូចជា ទារក ឬក៏ កុមារ ឬក៏អ្នកនោះមានជំងឺសរសៃប្រសាទទង្វើដែលនឹងត្រូវអត់ឱនទោសបានគឺជាភារកិច្ចរបស់អ្នក ដែលនៅរស់រានមានជីវិត ។ ប្រការនេះមានន័យថា អ្នកដែលរស់រានមានជីវិតជាអ្នកត្រូវធ្វើការអត់ឱនទោស ។

១) រឿងរ៉ាវអំពីការអត់ឱនទោស ការអភ័យទោសដល់ ជនដៃដល់

ប្រធានាធិបតីដែលមានសម្បុរខ្មៅលើកទីមួយរបស់ប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូងឈ្មោះ នេលសាន់ ម៉ែនដេឡា បានជាប់ក្នុងពន្ធនាគារអស់រយៈពេល២៧ឆ្នាំ ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៦២ គាត់ត្រូវបានកាត់ទោសឲ្យជាប់គុកអស់មួយជីវិតនៅក្នុងគុកសន្តិសុខមួយ នៅលើកោះ រូបបេន ពីបទព្យាយាមផ្តួលរំលំរដ្ឋាភិបាលផ្តាច់ការមួយដែលគ្រប់គ្រងដោយមេដឹកនាំដែលមានសម្បុរស ហើយជាជនជាតិភាគតិចនៅក្នុងប្រទេសនេះ ។ ក្រុមគ្រួសាររបស់ ម៉ែនដេឡា ត្រូវបានទទួលរងការធ្វើទុកបុកម្នេញដូចគ្នា ទោះជាមិនបានធ្វើការឃុំឃាំងក្តី ។ ក្រោយពេលដែលគាត់ត្រូវបានដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព លោក ម៉ែនដេឡា បានអញ្ជើញអ្នកដែលឃុំឃាំងរូបគាត់មកចូលរួមពិធីផ្ទេរតំណែងរបស់គាត់ជាប្រធានាធិបតីផងដែរ ។

ចំណែកឯមេដឹកនាំនយោបាយនិងសាសនា ដាឡៃ ឡាម៉ា វិញ បានធ្វើការអត់ឱនទោសជាលក្ខណៈផ្ទាល់ខ្លួននិងជាសមូហភាពដល់ជនជាតិចិនដែលបានលុកលុយដែនដីរបស់គាត់បណ្តាលឲ្យមានការស្លាប់ដល់ប្រជាជនរបស់ប្រទេសទីបេដល់ទៅចំនួនមួយភាគប្រាំនៃចំនួនប្រជាពលរដ្ឋទាំងអស់ ។ ដាឡៃ ឡាម៉ា មានជំនឿ ថា «មនុស្សគ្រប់រូបគួរតែអត់ឱនទោសដល់ជនដែលប្រព្រឹត្តអំពើឃោរឃៅមកលើខ្លួនយើងនិងអ្នកដទៃ» ។ នៅពេលនរណាម្នាក់ទទួលរងនូវអំពើឃោរឃៅអ្វីដែលលោកមានការបារម្ភបំផុតនោះ គឺការបាត់បង់នូវសមានចិត្ត និងក្តីអាណិតអាសូរ ។

ការអភ័យទោសដល់ឃាតករ និងជនចាប់ជម្រិត

អ្នកស្រី ម៉ារៀតថា ដែហ្គើ បានធ្វើការអត់ឱនទោសដល់បុរសម្នាក់ដែលបានចាប់ជម្រិតនិងសម្លាប់កូនស្រីដែលមានអាយុ៧ឆ្នាំជាទីស្រឡាញ់របស់គាត់ឈ្មោះ ស៊ូស៊ី ទោះបីជាលើកដំបូងគាត់មានបំណងដើម្បីសម្លាប់បុរសនោះដោយដៃរបស់គាត់ ហើយចងកំហឹងនឹងបុរសនោះក៏ដោយ ។ អ្នកស្រីមានជំនឿថា ព្រះគឺជាព្រះនៃភាពសន្តោស ហើយអ្នកដែលចាប់ជម្រិត ស៊ូស៊ី គឺជាកូន ប្រុសរបស់ព្រះដែលមានភាពថ្លៃថ្នូរនិងមានតម្លៃ ។ អ្នកស្រីដឹងច្បាស់ថា ជម្រើសដ៏ប្រសើរបំផុតរបស់គាត់ដើម្បីធ្វើឲ្យគាត់មានភាពរីករាយ សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងមានសុខភាពមាំមួនគឺត្រូវរៀនចេះអត់ឱនទោស ហើយគាត់មានជំនឿថា ការចងគំនុំនឹងធ្វើឲ្យរូបអ្នកស្រីក្លាយជាជនរងគ្រោះផ្សេងទៀតនៃជនចាប់ជម្រិតម្នាក់ទៀត

មិនខាន ។ អ្នកស្រីបាននិយាយទៅកាន់ជនចាប់ជម្រិតនោះ ដោយសួរបុរសនោះថា អ្វីដែលអ្នកស្រីធ្វើបានគឺជួយបុរសនោះឲ្យឆ្លងផុតនូវភាពខ្វោចផ្សាទាំងពួង ។

ប្អូនស្រីរបស់ ម៉ារៀន ដាទីងថន ឈ្មោះ លូស៊ី ត្រូវបានចាប់ជម្រិត រំលោភ ធ្វើទារុណកម្ម និងសម្លាប់ ក្រោយមកកាត់រូបរាងកាយនាងជាច្រើនបំណែក ។ ម៉ារៀន បានព្យាយាមយ៉ាងលំបាកក្នុងការដើរលើវិថីឆ្ពោះទៅកាន់ភាពអត់ឱនទោស ។ ក្រោយពេលដែលធ្វើកិច្ចការលើគម្រោងមួយអំពីយុត្តិធម៌ផ្សះផ្សានៅក្នុងគុកមួយនៅទីក្រុងប្រ៊ីសស្តុល ម៉ារៀន រកឃើញថាជនដៃដល់ភាគច្រើនធ្លាប់ជាជនរងគ្រោះកាលពីនៅកុមារភាព ។ ដូច្នេះ គាត់អាចធ្វើការអត់ឱនទោសដល់ឃាតករសម្លាប់ប្អូនស្រីរបស់គាត់បាន ។ សម្រាប់រូបគាត់ ការអត់ឱនទោសមិនមែនជាឆន្ទៈក្បត់នឹងប្អូនស្រីរបស់គាត់ឈ្មោះ លូស៊ី នោះទេ តែជាការផ្តល់កិត្តិយសដល់ លូស៊ី ទៅវិញ ។

ការអត់ឱនទោសដល់ឃាតករដែលព្យាយាមធ្វើឃាតមកលើខ្លួន

ប៉ូលិសម្នាក់ឈ្មោះ ប៊ីលី ប៊ើន ត្រូវបានចោរប្លន់ធនាគារបាញ់ចំមុខរបស់គាត់ ។ ប៊ីលី បានរស់រានមានជីវិតពីមុខរបួសដែលយាយីដល់ជីវិតរបស់គាត់ ប៉ុន្តែស្នាមរបួសនោះមិនអាចវិលទៅរកសភាពដើមបានឡើយ ។ ចោរប្លន់ធនាគារដែលបាញ់មកលើរូបគាត់នោះឈ្មោះ ស្តេវិន ករសាអាក្វា ត្រូវបានចាប់ខ្លួនបន្តិចក្រោយព្រឹត្តិការណ៍ ហើយត្រូវដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ។ ប្រាំពីរឆ្នាំក្រោយមក ស្តេវិន បានសរសេរសំបុត្រមួយ ទៅ ប៊ីលី ដោយរៀបរាប់អំពីឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងអម្បាលម៉ាន ហើយទីបញ្ចប់នៃសំបុត្រគាត់បានធ្វើការសុំទោស ។ ប៊ីលី បានអភ័យ ទោសដល់ ស្តេវិន ទាំងស្រុង ដោយបានបញ្ជាក់អំពីវិប្បដិសារី ដែល ស្តេវិន មាន ហើយពួកគេគឺជាមិត្តភក្តិនឹងគ្នា ។

ការអត់ឱនទោសដល់ជនដែលវាយប្រហារដោយគ្រាប់បែក

ឪពុករបស់ ចូ បើរី ឈ្មោះ អេនថូនី បើរី ត្រូវបានសម្លាប់នៅក្នុងឧបទ្ទវហេតុដោយការដាក់គ្រាប់បែកបំផ្ទុះនៅក្នុងសណ្ឋាគារមួយដោយក្រុមទាហានសាធារណរដ្ឋបណ្តោះអាសន្ន របស់ប្រទេសអៀរឡង់ កាលពីឆ្នាំ១៩៨៤ ។ ដោយបំណងចង់ដឹងអំពីមូលហេតុ ចូ បានធ្វើដំណើរទៅកាន់ប្រទេសអៀរឡង់ ហើយបានស្តាប់អំពីរឿងរ៉ាវរបស់ជនរងគ្រោះជាច្រើនដែលបានជាប់នៅក្នុងសណ្ឋាគារនៅពេលអំពើហិង្សាកំពុងកើតឡើង ។ ក្រោយពីស្តាប់រឿងទាំងអស់ហើយ ចូ ហាក់មាន ជំនឿថា “ទោះបីជាស្ថិតនៅជ្រុងខាងណានៃជម្លោះក៏ដោយ យើងរស់នៅតាមបែបផែនរៀងៗខ្លួន ហើយយើងក៏អាចធ្វើអ្វីៗបានដូចអ្នកដទៃដែរ” ។ នៅពេលកំពុងតែចែករំលែករឿងរ៉ាវឈឺចាប់រវាងជនរងគ្រោះនិងជនដៃដល់ ចូ បានជួបជាមួយនឹងបុរសម្នាក់ឈ្មោះ ដេត ម៉ាស៊ី ដែលជាអ្នកដាក់គ្រាប់បែកឲ្យផ្ទុះ ។

អស់រយៈពេលពីរបីឆ្នាំក្រោយមក អ្នកទាំងពីរបានស្គាល់គ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធ។ ចូ បានអភ័យទោសដល់ ដេត ដោយផ្នែកខ្លះ ហើយក្រោយមក ដេត ចាប់ផ្តើមធ្វើការអភ័យទោសដល់ខ្លួនឯង។

ក្នុងឆ្នាំ១៩៩០ ដៃរបស់ ម៉ៃឃើល លេបស្លេ ត្រូវបានផ្ទុះដាច់ចេញពីដងខ្លួន ត្រចៀកត្រូវរបួសដោយដាច់ជាបំណែក ហើយភ្នែកម្ខាងត្រូវខ្វាក់ដោយសារគ្រាប់បែកមួយគ្រាប់ក្នុងការវាយប្រហារពីសំណាក់ក្រុមរដ្ឋាភិបាលអាហ្វ្រិកខាងត្បូង។ គាត់មិនមានបំណងចងកំហឹង និងចង់សងសឹកទេ។ គាត់បាននិយាយថា គាត់បានធ្វើដំណើរពីជនរងគ្រោះទៅជាអ្នករស់រានមានជីវិត ហើយនឹងទៅជាអ្នកឈ្នះ។ ទោះបីជាគាត់អះអាងថា មនុស្សគ្រប់រូបអាចជាជនដៃដល់និងជាជនរងគ្រោះឬអាចទាំងពីរ គាត់មានជំនឿទៅលើយុត្តិធម៌ផ្សះផ្សា និងសំណងជំងឺចិត្ត។ គាត់អាចធ្វើការអត់ឱនទោសដល់ជនដៃដល់បាន ប៉ុន្តែបានស្នើដល់ជនដៃដល់ទាំងនោះឲ្យមើលថែទាំងដល់ជនពិការដោយសារគ្រាប់បែកនោះផង ដោយមិនមែនជាលក្ខខណ្ឌក្នុងការដោះដូរជាមួយការលើកលែងទោសនោះទេ តែជាផ្នែកមួយនៃការស្តាបនាជំងឺចិត្តនិងសំណង។

ក្នុងករណីខាងលើនេះ ជនរងគ្រោះក្នុងហេតុការណ៍ផ្សេងគ្នាបានអត់ឱនទោសដល់ជនដៃដល់ប្រភេទផ្សេងគ្នាក្នុងបទល្មើសមួយចំនួនដូចជា អំពើគាបសង្កត់ខាងនយោបាយ ការសម្លាប់ ការចាប់ជម្រិត ការរំលោភ និងឃាតកម្ម។ ខ្ញុំសូមទាញនូវការសន្និដ្ឋាន ពីរ។ ទី១) ការពិតដែលថាមានមនុស្សច្រើនដែលអាចអត់ឱនទោសដល់អំពើល្មើសទាំងឡាយ ហើយប្រការនេះយើងអាចសន្និដ្ឋានបានថាការអត់ឱនទោសពិតជាអាចធ្វើទៅបាន។ ទោះបីជាជនរងគ្រោះដែលបានស្លាប់ទៅហើយអាចនឹងអត់ឱនទោសដល់ខ្លួនគាត់ យើងនៅតែមិនដឹងថាតើជនរងគ្រោះអាចអត់ឱនទោសបានដែរឬទេ ប្រសិនបើគាត់នៅរស់។

ទីពីរ) សាសនា ទស្សនៈ និងវប្បធម៌របស់បុគ្គលមានតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការអត់ឱនទោស។ ភាពឈឺចាប់ដែលមនុស្សម្នាក់ចាត់ទុកថាជារឿងតូចតាចអាចថា ជារឿងធំសម្រាប់មនុស្សផ្សេងទៀតដែលមានការលំបាកក្នុងការអត់ឱនទោស។ ថេម៉ូស្សុក និងចាន្ទ្រា បានអះអាងថា «ទំហំនិងចិត្តសាស្ត្រនៃការអត់ឱនទោសរវាងបុគ្គលម្នាក់ៗមានលក្ខណៈខុសប្លែកៗពីគ្នាទៅតាមវប្បធម៌របស់គេ ស្ថានភាពអាយុកាល ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចសង្គម សុខុមាលភាព គ្រួសារនិងផ្ទាល់ខ្លួនរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ» ។

លើសពីនោះទៅទៀត ជនរងគ្រោះខ្លះដូចជាអ្នកស្រី ម៉ា រៀតថា ដៃហ្គើ, ម៉ៃឃើល លេបស្លេ, ម៉ារៀន ដាទីងថន, និង ចូ បើរី បានសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើបុព្វហេតុដែលជំរុញឲ្យជនដៃដល់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ ម្យ៉ាងវិញទៀត អ្នកទាំងអស់ខាងលើទទួលស្គាល់ថា អ្នកដែលប្រព្រឹត្តខុសគឺជាកម្លាំងពីខាងក្រៅដែលជំរុញឲ្យពួកគេប្រព្រឹត្តអំពើបែបនេះ ប៉ុន្តែអ្នកទាំងនោះជាអ្នកធ្វើការសម្រេចចិត្ត

ខ្លួនឯងថាត្រូវប្រព្រឹត្តបទល្មើសឬក៏អត់ ។ លោក ហារី វូ ដែលជា ជនរងគ្រោះម្នាក់ពីសម័យបដិវត្តន៍វប្បធម៌នៅប្រទេសចិនត្រូវបានដាក់ឃុំឃាំងអស់រយៈពេល១៩ឆ្នាំពីរឿងជម្លោះផ្នែកនយោបាយ ។ លោក ហារី វូ បន្ទាប់ពីរំពុកពីបទពិសោធន៍របស់គាត់នៅប្រទេសចិន គាត់បានសរសេរនៅក្នុងសៀវភៅផ្កាឈូករ័ត្ន ថា ខាល គឺជា មួយផ្នែកនៃអ្វីដែលបានកើតនៅក្នុងសង្គម ប៉ុន្តែ ខាល ជាមនុស្សមានការទទួលខុសត្រូវចំពោះទង្វើអាក្រក់របស់ខ្លួន ។ ខ្មែរក្រហមបានជ្រើសរើសមនុស្សមានអាយុចាប់ពី១២ ទៅក្រោម២០ឆ្នាំ ដើម្បីធ្វើជាទាហាន អ្នកសម្លាប់ និងឆ្មាំគុកដើម្បីបម្រើរបបរបស់មនុស្សមួយក្តាប់តូច ។ ក្មេងៗ ជនក្រីក្រ ជនខ្វះចំណេះដឹងត្រូវបានធំដឹងក្តីឡើងនៅក្នុងវប្បធម៌ហិង្សាមួយ ហើយដោយខ្លាចនូវការធ្វើទារុណកម្មដ៏ធ្ងន់ធ្ងរឬក៏សម្លាប់បានខំបម្រើបក្សយ៉ាងអស់ពីសមត្ថភាព ។ ជាភ័ព្វសំណាងដ៏អាក្រក់ណាស់សម្រាប់ក្មេងៗទាំងនោះដែលបានស្ថិតក្នុងស្ថានការណ៍បែបនេះ ប៉ុន្តែនេះជាការសម្រេចចិត្តរបស់ពួកគេ ។ នៅក្នុងចំណុចនេះ សម្រាប់លោក ម៉ៃឃើល លេបស្លេ បានបកស្រាយថា អ្នកដែលបានប្រព្រឹត្តខុសគួរតែថៃទាំគាត់សម្រាប់ការធ្វើឲ្យគាត់មានរបួសក្នុងទម្រង់ជាការជួសជុលវិបត្តិដួងចិត្តនិងស្តាបនានូវអ្វីដែលបានខ្ទេចខ្ទាំ ។ ពេលដែលយើងបន្ទោសរចនាសម្ព័ន្ធសង្គមពីបទធ្វើឲ្យមនុស្សទទួលរងនូវទុក្ខទោស យើងក៏គួរតែបន្ទោសសង្គមផងដែរដែលធ្វើឲ្យមនុស្សម្នាក់នេះក្លាយជាជនកំណាចបែបនេះតាមរយៈការឃោសនា និងការអប់រំមនោគមន៍វិជ្ជានយោបាយដូចអ្វីដែលបានកើតឡើងក្នុងអំឡុងនៃការដឹកនាំរបស់ពួកណាហ្ស៊ីនៅអាឡឺម៉ង់ បដិវត្តន៍ វប្បធម៌នៅប្រទេសចិន និងរបបខ្មែរក្រហមនៅប្រទេសកម្ពុជា ។

គ) ការអត់ឱននៅក្នុងសាសនា

មានភាពច្បាស់លាស់បន្តិចដែរដែលថា នៅក្នុងសាសនាគ្រិស្ត ការអត់ឱនអាចធ្វើទៅបាន ។ ឃ្លាសំខាន់បំផុតគឺពាក្យរបស់ព្រះ យេស៊ូពីឈើឆ្កាង ឱលោកឪពុកអត់ឱនដល់ពួកគេផង ដោយសារពួកគេមិនដឹងអំពីអ្វីដែលពួកគេធ្វើឱ ។ ឃ្លានេះបង្ហាញន័យអំពីសមត្ថភាពដែលគ្មានដែនកំណត់របស់ព្រះក្នុងការអត់ឱន ។ ក្នុងនាមជាអ្នកបម្រើសេវាម្នាក់ទៅព្រះវិហារក្រោមសង្ឃរាជ៤អង្គ និងសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាវិទ្យាស្ថានដើម្បីសន្តិភាពរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក សេអរដ័រ ហេសប័រ លើកឡើងថា "...បាបកម្ម (អំពើឃោរឃៅរបស់ណាហ្ស៊ី)...គឺធំធេងណាស់ ។ វានៅតែមានកំណត់ ហើយការករុណារបស់ព្រះគឺមិនមានកំណត់ ។ ប្រសិនបើស្នើសុំឲ្យអត់ឱនចំពោះអ្វីក៏ដោយ ខ្ញុំគួរតែអត់ឱនពីព្រោះព្រះនឹងអត់ឱន ។ ប្រសិនបើខ្ញុំទទួលរងការឈឺចាប់ដូចមនុស្សជាច្រើនបានទទួលរង... ខ្ញុំនឹងនៅតែអត់ឱន...ក្នុងនាមជាអ្នកជំនួសឲ្យព្រះជាម្ចាស់និងព្រះមហាអត់ឱន" ។

រ៉ាប៊ីនល កូនិក អតីតអ្នកដឹកនាំក្នុងសាសនាប្រចាំទីក្រុង វីយែន ពន្យល់ក្នុងកាយវិការកក់ក្ដៅថា «សំណួរថាតើការកម្រិតនៃការអត់ទិនត្រូវបានឆ្លើយដោយព្រះយេស៊ូនៅក្នុងន័យអវិជ្ជមានដែរឬទេ? »

នៅក្នុងសាសនារបស់ពួកជ្វីហ្វ អ្នកជំនាញដែលកាន់សាសនា របស់ជ្វីហ្វ អេលៀត ដហ្វ លើកឡើងស្រដៀងគ្នាថា «...ព្រះខ្លួនឯងកំពុងតែអត់ទិន ដូច្នេះយើងដែលធ្វើតម្រាប់តាមព្រះត្រូវតែធ្វើដូច្នោះដែរ» ហើយគាត់ដកស្រង់ពាក្យរបស់ រ៉ាប៊ី នៅក្នុងគម្ពីរតូរ៉ា ថា «...ដូចជាព្រះមហាករុណា អ្នកត្រូវតែមហាករុណាដែរ... ដូច ជាព្រះមហាអាណិតស្រឡាញ់ អ្នកត្រូវតែចេះអាណិតស្រឡាញ់ដែរ» ។

នៅក្នុងសាសនាដែលមានដើមកំណើតស្រដៀងគ្នាដូចជា សាសនារបស់អាប្រាហាំ ដែលរួមមានសាសនារបស់ពួកជ្វីហ្វ គ្រិស្តសាសនា និងសាសនាឥស្លាម អ្នកដើរតាមត្រូវបានរំពឹងថា ធ្វើតម្រាប់តាមព្រះដែលផ្ដល់ការអត់ទិនឲ្យមនុស្ស ។ នៅក្នុងករណីសិក្សាជាច្រើន អ្នកដែលអាចអត់ទិនឲ្យអ្នកប្រព្រឹត្តខុសគឺជាមនុស្សដែលមានការលះបង់ដល់សាសនា ។

នៅក្នុងសាសនាព្រះពុទ្ធមិនមានការណែនាំ ដោយផ្ទាល់តាមគម្ពីរដ៏ពិសិដ្ឋគឺគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកសម្រាប់មនុស្សដើម្បីអត់ទិនទេ ។ នៅក្នុងសាសនានេះ ជាជាងការធ្វើត្រាប់តាមព្រះ មនុស្សត្រូវបានផ្ដល់ដំបូន្មានឲ្យចេះស្រឡាញ់និងធ្វើអំពើល្អចំពោះអ្នកដទៃ រួមមានការមិនគុំកួនចងគំនុំ ។ ដំបូន្មានដែលល្បីល្បាញរបស់ព្រះពុទ្ធគឺ «ពៀររំងាប់ដោយការមិនចងពៀរ» ។ ច្បាប់កម្មផលដែលមនុស្សជឿនៅក្នុងសាសនាព្រះពុទ្ធនិងសាសនាហិណ្ឌូ គឺជាច្បាប់មួយដែលវិនិច្ឆ័យថាតើមនុស្សម្នាក់គួរតែទទួលបានផលអាក្រក់ចំពោះអំពើបាបរបស់ខ្លួននៅក្នុងជាតិនេះឬជាតិក្រោយឬទេ ។ កម្មផលត្រូវបានចាត់ទុកជាភ្នែករបស់ព្រះដែលមើលឃើញអ្វីៗទាំងអស់ ។ កម្មផលចាត់ទុករាល់កត្តាទាំងឡាយ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការបំពានជាក់លាក់ណាមួយ ។ អាស្រ័យដូច្នេះហើយ គ្មានភាពចាំបាច់ណាសម្រាប់មនុស្សដើម្បីបំផ្លាញជីវិតរបស់ខ្លួនដោយការស្អប់ខ្ពើម ការជូរចត់ ការអាក់អន់ចិត្ត និងអារម្មណ៍ផ្សេង ទៀតនៃភាពអយុត្តិធម៌ឡើយ ។ មនុស្សបានដាក់រឿងរ៉ាវទាំងអស់ទៅលើកម្មផល ។ ម៉ាស្ស៊ែរ រីឆាដ ដែលជាព្រះសង្ឃ និងអ្នកបកប្រែឲ្យសម្ដេច សង្ឃ ដាឡៃ ឡាម៉ា បានសន្និដ្ឋានថា «សម្រាប់ ពុទ្ធសាសនិក ការអត់ទិនតែងតែអាចធ្វើទៅបាន ហើយយើងគួរតែអត់ទិនឲ្យគ្នាជានិច្ច» ។

នៅក្នុងសេចក្ដីសន្និដ្ឋាន ការអត់ទិនគឺតែងតែអាចធ្វើទៅបាន (ទោះបីជាក្នុងស្ថានការណ៍ជាច្រើនការអត់ទិនមិនគួរឲ្យចង់បានក៏ដោយ ក៏វាមិនមែនមិនអាចធ្វើទៅរួចទេ) ដោយសារមានមនុស្សដែលសម្រេចបានការអត់ទិនទៅនឹងការប្រព្រឹត្តកំហុសជាច្រើន ហើយវាស្របនឹងពាក្យរបស់ព្រះ «ពួកគេមិនដឹងថា ពួកគេធ្វើអ្វី» ។ កម្លាំងខាងក្រៅគឺជាកត្តាលាក់កំបាំងនាំឲ្យជនល្មើសប្រព្រឹត្តកំហុស ទោះបី

ជនល្មើសធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តចុងក្រោយក៏ដោយ» ។ ទោះបីជាពួកគេមិនអាចអះអាងពីបទល្មើស ក៏ដោយ ក៏កម្លាំងខាងក្រៅនេះធ្វើឲ្យមានការលំបាកក្នុងការបង្កកំហឹង ។ សម្រាប់ផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ ជនល្មើសត្រូវតែទទួលខុសត្រូវចំពោះការសម្រេចចិត្តនេះ ។ ដោយសារការអត់ឱនតែងតែអាចទៅរួចជានិច្ចនោះ ការអត់ឱនអាចត្រូវបានបង្រៀន ។

២.៣) ទស្សនៈចិត្តសាស្ត្រនិងទស្សនៈដទៃទៀត

ការបង្រៀនឲ្យចេះអត់ឱនឬការរៀនអត់ឱនពាក់ព័ន្ធនឹង បុគ្គលដែលខំព្យាយាមអត់ឱនជំនួយការរបស់អ្នកព្យាបាលរោគ ដើម្បីជួយមនុស្សម្នាក់ឲ្យអត់ឱនឬមនុស្សម្នាក់កំពុងត្រូវបានបង្រៀនតាមរយៈសាសនាឬការអប់រំក្នុងប្រព័ន្ធឬក្រៅប្រព័ន្ធឲ្យចេះអត់ឱន ។

និយមន័យដែលត្រូវបានផ្តល់ដោយ អិនរ៉ាយធ៍ និងសហសេវិករបស់គាត់សង្កត់ធ្ងន់ទៅលើ «សិទ្ធិចំពោះការអាក់អន់ចិត្ត ការវិនិច្ឆ័យអវិជ្ជមាន និងឥរិយាបថខុសគ្នាឱ្ យរបស់ជនរងគ្រោះ ។ ម៉ារីតា ចាហ្គី បានលើកឡើងអំពី «សិទ្ធិធម្មតាដំបូង សុពលភាព ការឆ្លើយតបរបស់មនុស្សចំពោះកំហឹងប្រឡោត» ។ សិទ្ធិមានអារម្មណ៍អវិជ្ជមានបង្កប់ន័យថាអារម្មណ៍ទាំងអស់នោះមានជាប់មករហូត ប៉ុន្តែមិនអាចគ្រប់គ្រងបាន ។ នេះមានន័យថា ជនរងគ្រោះត្រូវការប្រឹងប្រែងយកឈ្នះកំហឹងរយៈពេលខ្លី ហើយអត់ឱនឲ្យបានក្នុងរយៈពេលវែង ។ នោះគឺត្រូវរៀនអត់ឱន ។

ការបកស្រាយនេះត្រូវបានគាំទ្រដោយការអង្កេតរបស់ អិនរ៉ាយធ៍ ដែល «...មនុស្សជាច្រើនមិនពិចារណាចំពោះការអត់ឱនដោយមនសិការនោះទេ នៅពេលមនុស្សម្នាក់ផ្សេងទៀតធ្វើឲ្យខ្លួនឈឺចាប់ខ្លាំង» ។ ទស្សនវិទូ ចូអាណា ន័រស៍ លើកឡើងថា ការអត់ឱនគឺជា «ការផ្លាស់ប្តូរចិត្ត ដោយសុឆន្ទៈ លទ្ធផលនៃការខំខ្នះខ្នែងយ៉ាងសកម្មប្រកបដោយជោគជ័យដើម្បីជំនួសការគិតមិនល្អ ដោយការគិតល្អភាពល្អឹងជូរចត់និងកំហឹងដោយសេចក្តីអាណិត និងស្រឡាញ់» ។ ដូច្នេះហើយ វាមានហេតុផលសមស្របដើម្បីបង្ហាញថា ការរៀនអត់ឱនបានកើតឡើងចំពោះមនុស្សគ្រប់រូបដែលបានអត់ឱន ។ អ្នកព្យាបាលរោគផ្លូវចិត្ត ប៉ូល ខូលមែន អះអាងថា «ការអត់ឱននឹងសម្រេចចិត្ត ផ្តល់ការស្រឡាញ់ដល់មនុស្សម្នាក់ដែលក្បត់ការស្រឡាញ់នោះ» ហើយ «ការអត់ឱនគឺជាការចាំបាច់នៅរាល់បញ្ហាគ្រួសារដែលមានការឈឺចាប់ខ្លាំង ការក្បត់ឬមិនស្មោះត្រង់ ។ ប្រសិនបើមិនអាចមានការផ្សះផ្សានោះការអត់ឱន គឺជាដំណើរការដែលអាចឲ្យអ្នកអត់ឱនមានការចម្រើនជឿនលឿនទៅមុខ ដោយគ្មានការរារាំងការឈឺចាប់ចំពោះភាពក្បត់ ។

៣) តើការអត់ឱនត្រូវបានបង្រៀនយ៉ាងម៉េច?

វាហាក់ដូចជាថា មធ្យោបាយមួយក្នុងចំណោមមធ្យោបាយប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពជាច្រើន ដើម្បីជួយមនុស្សឲ្យអត់ឱនគឺនាំជនរងគ្រោះនិងអ្នកប្រព្រឹត្តកំហុសឲ្យជួបគ្នា ។ វិធីសាស្ត្រកំពុងត្រូវបាន ប្រើដោយគណៈកម្មការស្វែងរកការពិតនិងផ្សះផ្សានៅប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង តុលាការកាឆាឆានៅ ប្រទេសរ៉្វាន់ដា និងវិទ្យាស្ថានដើម្បីការផ្សះផ្សានិងការចងចាំ ។ វិធីសាស្ត្រនេះក៏បានបង្ហាញឡើងនៅ ក្នុងការងារសម្រុះសម្រួលរវាងជនរងគ្រោះនិងជនល្មើសរបស់ បាបារ៉ា ទូដ័រ ដែលបានលើកឡើងថា ភាគច្រើននៃរឿងក្តីរបស់គាត់បានបញ្ចប់ត្រឹមការអត់ឱន ។ អ្នកស្រី ទូដ័រ កំពុងធ្វើការនៅក្នុងមូលដ្ឋាន អស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំមកហើយ ។ គាត់អនុញ្ញាតឲ្យជនរងគ្រោះដើរតួនាទីសកម្មច្រើនថែមទៀត ក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌បែបស្តារឡើងវិញ ដូចជាផ្តល់ព័ត៌មាននិងបង្ហាញចេញនូវការឈឺចាប់និងតម្រូវ ការផ្ទាល់ខ្លួន ។ ទាំងជនរងគ្រោះនិងជនល្មើសត្រូវបានជួយឲ្យមានការពិភាក្សាទល់មុខគ្នា និងជួយដល់ ដំណើរការណែនាំផ្សេងទៀតនៅពេលវេលាបន្ថែមទៀតដែលជួយឲ្យពួកគេដឹងពីស្ថានភាពជីវិតរបស់គ្នា ទៅវិញទៅមក ។ យោងតាមអ្នកស្រី ទូដ័រ ការទាក់ទងគ្នាទៅវិញទៅមកអាចជួយឲ្យពួកគេដោះស្រាយ ជាមួយលទ្ធផលក្រោយពីបទល្មើសដោយដាក់អតីតកាលនៅក្រោយ ហើយចាប់ផ្តើមនិយាយអំពីការ អត់ឱននិងអនាគតឲ្យប្រសើរឡើង ។

សាសនាបានដើរតួនាទីសំខាន់ក្នុងការអត់ឱន ។ មនុស្សស្ទើរតែទាំងអស់ដែលបានលើកឡើងថា ពួកគេអាចអត់ឱនឲ្យរបបណាហ្ស៊ីនៅក្នុងសៀវភៅផ្កាឈូករ័ត្ន គឺជាអ្នកកាន់សាសនាជាពុទ្ធសាសនិក ឬគ្រិស្តសាសនិក ឬអ្នកគោរពសាសនារបស់ជ្វីហ្វ ។ ពួកគេធ្វើដូច្នេះដោយជឿនិងដើរតាមដំបូន្មាន របស់ព្រះយ៉ាងខ្ជាំង ដែលថាការអត់ឱនគឺជារឿងដែលល្អបំផុតដែលត្រូវតែធ្វើ ហើយទទួលអំនួតនៅ ក្នុងដំណើរការនិងលើកកម្ពស់ការគោរពចំពោះខ្លួន ។

ម្យ៉ាងវិញទៀត វិទ្យាសាស្ត្រក៏បង្កើតគំរូនៃការអត់ឱនដែរ ។ អ្នកស្រាវជ្រាវខុសគ្នាមានគំរូខុស គ្នាដោយផ្អែកលើការរកឃើញរបស់ខ្លួន ។ គំរូល្អឥតខ្ចោះដែលគួរតែមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការជួយមនុស្ស ឲ្យអត់ឱននៅរាល់ករណីទាំងអស់គឺមិនទាន់បង្កើតឡើងនៅឡើយទេ ហើយប្រទាក់គ្នាជាមួយនិយមន័យ និងការយល់ដឹងអំពីការអត់ឱន ។ ប្រសិនបើនិយមន័យមានគុណវិបត្តិ គំរូនឹងមានគុណវិបត្តិ ។ ចំណេះ ដឹងត្រឹមត្រូវដែលអ្នកស្រាវជ្រាវមានទៅលើការអត់ឱនគឺគំរូដ៏ប្រសើរដែលពួកគេអាចបង្កើតឡើង ។ ឧទាហរណ៍ មីសែល ណែលសុន ស្នើឲ្យមានប្រភេទបីយ៉ាងចំពោះការអត់ឱន គឺការអត់ឱនដែល ធ្វើឡើងតែឯង ការអត់ឱនមានកម្រិតព្រំដែន និងការអត់ឱនពេញលេញ ។ ប្រសិនបើការអត់ឱន មានប្រភេទច្រើនយ៉ាងយោងទៅតាមកម្រិតដែលគាត់បានស្នើឡើង វាមានន័យថា អ្នកព្យាបាលរោគ

ដែលចង់ឲ្យអ្នកជំងឺរបស់ខ្លួនសម្រេចបាននូវការអត់ឱនពេញលេញ និងកម្រិតគោលដៅខ្ពស់ណាស់ចំពោះ ពួកគេខណៈដែលមិនគិតដល់ភាពរីកចម្រើនដែលពួកគេធ្វើបាន ។

អិនរ៉ាយធ៍ និងសហសេវិករបស់គាត់មកពីសកលវិទ្យាល័យវីស្កន់សិនបង្កើតគំរូនៃការអត់ឱនជា៤ដំណាក់កាលគឺការលាតត្រដាង ការសម្រេចចិត្ត ការងារ និងលទ្ធផល ។ នៅក្នុងដំណាក់កាលលាតត្រដាងជនរងគ្រោះទទួលស្គាល់ការឈឺចាប់របស់ខ្លួន ហើយឆ្លងកាត់ការឆ្លើយតបចំពោះការឈឺចាប់តាមបែបចិត្តសាស្ត្រ ។ នៅក្នុងដំណាក់កាលទី២ គាត់ធ្វើសេចក្ដីសម្រេចចិត្តដើម្បីចាប់ផ្ដើមជម្នះការអត់ឱនបន្ទាប់ពីដឹងថា វាគឺជាមធ្យោបាយដែលធ្វើឲ្យមានសុខភាពល្អ ។ បន្ទាប់ពីធ្វើការប្ដេជ្ញាដើម្បីអត់ឱនជនរងគ្រោះចាប់ផ្ដើមធ្វើការគ្រោងជាថ្មីដែលចេញជាលទ្ធផលនៅក្នុងការយោគយល់គ្នាទៅកាន់ជនល្មើសប្រសើរឡើង ប៉ុន្តែមិនមែនលើកទោសឲ្យឡើយ ។ នៅក្នុងដំណាក់កាលចុងក្រោយ ជនរងគ្រោះកត់សម្គាល់ឃើញថា អត្ថប្រយោជន៍ចំពោះការអត់ឱនអាចទទួលបានការគោរពខ្លួនឯង ដែលផ្ដល់ឲ្យបុគ្គលនូវកម្លាំងជំរុញដើម្បីសម្រេចបានការអត់ឱនពេញលេញ ។ សរុបមក នៅក្នុងគំរូនេះ ជនរងគ្រោះឆ្លងកាត់លំដាប់នៃការឆ្លើយតបតាមបែបធម្មជាតិតាមរយៈការសម្រេចចិត្តនិងការឃើញខ្លួនឯង ។

បន្ទាប់ពីប្រើប្រាស់គំរូនេះជាមួយក្រុមជនរងគ្រោះដែលមានការស្មន់នឹងគ្នាជាង១ឆ្នាំ ដែលការអប់រំអំពីការអត់ឱនដំបូងត្រូវបានផ្ដល់ឲ្យ ហើយគ្រូបង្ហាត់បង្រៀនត្រូវបានចាត់តាំងឲ្យជួយពួកគេ ក្រុមការងាររកឃើញជនរងគ្រោះ "បានទទួលផលធំធេងនៅក្នុងការអត់ឱន ការគោរពខ្លួនឯង និងក្ដីសង្ឃឹម ហើយកាត់បន្ថយការថប់បារម្ភនិងការបាក់ទឹកចិត្តបានច្រើន" ដែលបង្ហាញពីជោគជ័យនៃការអប់រំអំពីការអត់ឱន ។

៤) សក្ដានុពល និងព្រំដែននៃការអប់រំពីការអត់ឱននិងការប្រឹក្សាយោបល់

៤.១) សក្ដានុពល

ដូចដែលបានយល់ស្របដោយអ្នកស្រាវជ្រាវ ការអប់រំទៅលើការអត់ឱនប្រកបដោយភាពជោគជ័យនឹងជួយឲ្យជនរងគ្រោះអត់ឱន ហើយត្រឡប់មកវិញការអត់ឱននឹងផ្ដល់លទ្ធផលផ្នែកសុខភាពប្រកបដោយភាពវិជ្ជមានចំពោះជនរងគ្រោះ(នៅក្នុងករណីខ្លះចំពោះជនរងគ្រោះនិងជនល្មើស) ។ ការអត់ឱនអាច "មានសារសំខាន់ចំពោះការព្យាបាលភាពមិនប្រក្រតីខាងផ្លូវមនោសញ្ចេតនានិងផ្លូវចិត្តដូចការរកឃើញថ្នាំស៊ុលហ្វានិងថ្នាំពេនីស៊ីលីន ដែលបានព្យាបាលជំងឺឆ្លង" ។ ការអប់រំអំពីការអត់ឱននៅក្នុងប្រព័ន្ធអប់រំសម្រាប់ក្មេងអាចជួយពួកគេឲ្យដោះស្រាយជាមួយអារម្មណ៍អវិជ្ជមានចេញមកពីវិបត្តិដែលត្រូវបានរៀបចំសម្រាប់ការដោះស្រាយជម្លោះដោយសន្តិវិធីនិងជំរុញការយោគយល់គ្នា និង ការ

គោរពគ្នា ។ មនុស្សចាស់អាចទទួលបានផលចំណេញពីការអប់រំស្តីពីការអត់ឱននៅក្នុងឆ្នាំមុនៗសម្រាប់ជីវិតរបស់ពួកគេ ដោយកាត់បន្ថយបញ្ហាដែលមិនទាន់បានដោះស្រាយ ។

យុទ្ធនាការសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវអំពីការអត់ឱន ការរៀបចំការស្រាវជ្រាវត្រូវបានគាំទ្រដោយអតីតប្រធានាធិបតី ជីមី ខាទ័រ និងសហអ្នកដឹកនាំ ដេមិន ទូទូ អះអាងថា ការអប់រំអំពីការអត់ឱនមានអត្ថប្រយោជន៍ដើម្បីកាត់បន្ថយជំងឺបេះដូង ទប់ស្កាត់បទឧក្រិដ្ឋនៅទីងកន្លែងដែលជាការឆ្លើយតបបែបចង់គំនុំត្រូវបានកាត់បន្ថយ ហើយការផ្សះផ្សាការរៀបការដែលមានបញ្ហា ។ បន្ថែមលើពីនេះទៀត ការផ្តល់ប្រឹក្សាអំពីការអត់ឱនមានសក្តានុពលដើម្បីជួយមនុស្សជំទង់ដែលជួបប្រទះការរំលោភផ្នែករាងកាយនិងផ្លូវចិត្ត យុទ្ធជនវៀតណាមដើម្បីដោះស្រាយជំងឺមិនប្រក្រតីដែលជាលទ្ធផលមកពីហេតុការណ៍រន្ធត់នៅក្នុងសង្គ្រាម អ្នកជំងឺរ៉ាំរ៉ៃ ជនរងគ្រោះដោយអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារជនរងគ្រោះ ដោយជំងឺអេដស៍ឬផ្ទុកមេរោគអេដស៍ ជនរងគ្រោះដែលសម្លាប់ខ្លួននិងជនពិការ ។

ការអប់រំអំពីការអត់ឱនមានសក្តានុពលខ្លាំងមិនត្រឹមតែសម្រាប់បុគ្គល ប៉ុន្តែសម្រាប់សង្គមទាំងមូល ។ នៅប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង ការអត់ឱនមិនត្រឹមតែជាវិធីសាស្រ្តដើម្បីផ្សះផ្សាផ្ទាល់ខ្លួនទេ វាគឺជា“នយោបាយជាក់ស្តែង”អាស្រ័យលើអ្វីដែលប្រទេសនោះកសាងខ្លួនឯងឡើងវិញពីការបំផ្លិចបំផ្លាញដោយរដ្ឋាភិបាលអាប៉ាថេត ។ នៅប្រទេសកម្ពុជានិងប្រទេសដទៃទៀតដែលទទួលរងពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍និងជម្លោះបន្តមកទៀត ដែលយុត្តិធម៌តាមផ្លូវតុលាការអាចសម្រុះសម្រួលឲ្យមាន សន្តិភាព ការអត់ឱនផ្តល់ឲ្យនូវដំណោះស្រាយឈ្នះ-ឈ្នះសម្រាប់សុខុមាលភាពបុគ្គល ការផ្សះផ្សាជាតិ សន្តិភាពនិងការអភិវឌ្ឍន៍ ។ យុទ្ធនាការសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវអំពីការអត់ឱនមានគម្រោងធ្វើការស្រាវជ្រាវទៅលើតួនាទីរបស់ក្រុមក្នុងសង្គមដែលមានឥទ្ធិពលទៅលើឥរិយាបថ ជាពិសេសការអត់ឱនរវាងបុគ្គលនៅក្នុងប្រទេសអៀរឡង់ខាងជើង ដើម្បីវិភាគការចម្លងចេញពីសក្ខីភាពដែលបានកត់ត្រានៅក្នុងគណៈកម្មការស្វែងរកការពិតនិងផ្សះផ្សានៅប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូងក្នុងការប្រើប្រាស់តួនាទីរបស់ការអត់ឱនបន្ថែមទៀតនៅក្នុងការកសាងប្រទេសឡើងវិញ ដើម្បីបង្កើតឲ្យមានការប្រឹក្សាយោបល់អំពីការអត់ឱនដល់ក្រុមគ្រួសារហ៊ូទូនិងក្រុមទុតស៊ីនៅប្រទេសរ៉ាន់ដា ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅឆ្នាំ ១៩៩៤ ដែលអាចធ្វើឲ្យជីវិតប្រសើរឡើងសម្រាប់ពួកគេ ។

ទីបញ្ចប់ ការអប់រំអំពីការអត់ឱនជួយឲ្យពិភពលោកផ្លាស់សក្តានុពល ។ វាអាចបំបែកការស្អប់ខ្ពើមដែលចេះតែបន្តរវាងសហគមន៍និងប្រទេសហើយទប់ស្កាត់ជម្លោះ ។ ពិភពលោកតែងតែស្ថិតក្នុងសង្គ្រាមក្នុងសតវត្សរ៍២០ ដែលជាសតវត្សរ៍បង្ហូរឈាមយ៉ាងខ្លាំងបំផុត ហើយនេះកើតឡើងដោយគ្មានការអត់ឱនដែលត្រូវបានរកឃើញថាជាដំណោះស្រាយដើម្បីបញ្ឈប់សង្គ្រាម ។ ទោះបីមានលទ្ធភាព

ខ្វះៗដែលថាហេតុអ្វីការអត់ឱនមិនត្រូវបានយកចិត្តទុកដាក់ដោយផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រដូចជា ៖ ការអត់ឱនមិនត្រឹមតែត្រូវបានធ្វេសប្រហែសនៅក្នុងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គមទេ ប៉ុន្តែទូទាំងពិភពសិក្សា ដោយសារវិទ្យាសាស្ត្រសង្គមទោរទន់ទៅរកការពិចារណាថា ការអត់ឱនគឺជារឿងសាសនា ហើយចិត្តសាស្ត្រតាមបែបវិទ្យាសាស្ត្រទទួចទៅលើការវិភាគឥរិយាបថបែបអង្កេត ដែលការអត់ឱនគឺមានការលំបាកក្នុងការអង្កេតនោះហើយក៏មិនត្រូវបានយកចិត្តទុកដាក់ ។ ការស្រាវជ្រាវទៅលើការអត់ឱនបានទទួលនូវភាពសំខាន់ចាប់តាំងពីទសវត្សរ៍៨០ ។ អេវីរ៉េត វីស៊ិនតុន ហៅថា "ភាពតានតឹងខាងពូជសាសន៍ កើតឡើងនៅក្នុងសហគមន៍ និងជម្លោះហិង្សាជាមួយនិងរវាងប្រទេសនិយាយគាំទ្រកំណើនចំណេះដឹងអំពីវិធីជួយជួសជុលការខូចខាត ។ ការអប់រំអំពីការអត់ឱនអាចនឹងត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាវិធីដើម្បីទប់ស្កាត់ជម្លោះជំរុញ ការយោគយល់គ្នាទៅវិញទៅមកនិងហាមឃាត់សេចក្តីគ្រាប្រណីក្នុងចំណោមក្រុមប្រកួតប្រជែងគ្នា ។

៤.២) ដែនកំណត់

ទាញចេញពីរយៈពេល២០ឆ្នាំនៃបទពិសោធន៍ខាងគ្លីនិកជាពេទ្យចិត្តសាស្ត្រ រីឆាដ ហ៊ុតស៍ហ៊ុបបុន បាននិយាយថាការអត់ឱនមានដែនកំណត់ ។ ការអង្កេតមួយដែលគាត់បានធ្វើគឺថា ការអត់ឱនមិនបានដោះស្រាយការឈឺចាប់ផ្នែកអារម្មណ៍ទាំងអស់ ការអាក់អន់ចិត្តដែលលើសលប់ ការប្រទូសរ៉ាយនិងការស្អប់ខ្ពើមទេ ។ វាអាចជួយកាត់បន្ថយទម្ងន់ទុក្ខព្រួយ ប៉ុន្តែមិនជួយព្យាបាលការអស់សង្ឃឹមឬការធ្លាក់ទឹកចិត្តកើតមកពីការឈឺចាប់ជ្រាលជ្រៅទេ ។ លើសពីនេះទៀត សម្រាប់បុគ្គលដែលកំហឹងរបស់ខ្លួនពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងអត្តចរិតខ្សោយ ដូចជាការស្រឡាញ់ផប់ផ្តុលនឹងខ្លួនឯង មហិច្ឆតាខ្ពស់ ភាពមិនអត់ធ្មត់ ហើយមានតម្លៃសីលធម៌ទាប ការអត់ឱនហាក់ដូចជាមិនអាចជួយបាននៅក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាទេ ។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ទ្រឹស្តីនិយមរបស់ ហ៊ុតស៍ហ៊ុបបុន មិនអាចវិនិច្ឆ័យថាជាព្រំដែននៃការអត់ឱនផ្ទាល់ខ្លួនទេ ដោយសារគ្មាននិយមន័យទទួលស្គាល់ជាទូទៅដែលជាការអត់ឱនពិតប្រាកដ អាស្រ័យដូច្នេះហើយវាអាចថា គាត់កំណត់ពាក្យអត់ឱនចង្អៀតពេក ។

មានការលំបាកមួយចំនួននៅក្នុងការអប់រំអំពីការអត់ឱន ប៉ុន្តែមិនមានដែនកំណត់ចំពោះការអប់រំអំពីការអត់ឱនដោយសារការអត់ឱនតែងតែអាចទៅរួចជានិច្ចទេ ។ ភាពស្មុគស្មាញនៃដំណើរការអត់ឱននិងការខ្វះខាតការយល់ដឹងតាមបែបវិទ្យាសាស្ត្រទៅលើការអត់ឱនជាឧបសគ្គចំពោះការអប់រំអំពីការអត់ឱននិងការប្រើប្រាស់សម្រាប់គោលបំណងជាក់ស្តែង ។ ការអប់រំអំពីការអត់ឱន និងការផ្តល់ប្រឹក្សាអាចនាំទៅរកការអត់ឱនខុសនិងការបាក់ទឹកចិត្តនៅពេលដែលត្រូវបានផ្តល់ឲ្យជនរងគ្រោះមិនសមរម្យ ។

ខ្ញុំកត់សម្គាល់ឃើញបញ្ហាមួយចំនួនរួមជាមួយនឹងស្នាដៃដែលសរសេរចេញមួយចំនួន ត្រូវបានគាត់តែង ឡើងដើម្បីជួយមនុស្សឲ្យអត់ទិន ។

មនុស្សជាច្រើនចាត់ទុកសៀវភៅរបស់ ស្ទេដ ថាជាសៀវភៅដែលអាចជឿបាន និងប្រកប ដោយសុទិដ្ឋិនិយម ដែលមានចំណងជើងថា "ការអត់ទិននិងការបំភ្លេច" អាចជួយបានច្រើន ។ សៀវភៅនេះមានគោលបំណងបង្ហាញផ្លូវដល់អ្នកដែលត្រូវបានធ្វើឲ្យបាបនិងឃុំដោយការស្អប់ខ្ពើមរបស់ ខ្លួនផ្ទាល់ដើម្បីរៀនអត់ទិន ។ សៀវភៅនេះពិពណ៌នាបញ្ហានិងរឿងព្រេងដ៏វិញការផ្សះផ្សា ។ ស្ទេដ បំភ្លឺដោយកក់ក្តៅនិងធានានូវទិដ្ឋភាពនៃការអត់ទិនខុសគ្នាហើយនាំអ្នកអានឲ្យទទួលយកនូវអាកប្បកិរិយា អត់ទិនបែបសេរីនៅចុងបញ្ចប់នៃសៀវភៅនេះ ។ គាត់បែងចែកការអត់ទិនជា៤ដំណាក់កាលការឈឺ ចាប់ ការស្អប់ ការព្យាបាល និងការមកជួបជុំគ្នា ។ អាស្រ័យលើចំណុចនោះ គាត់ផ្តល់ឲ្យនូវរឿង មួយថាតើមនុស្សអត់ទិនរបៀបម៉េច ត្រូវអត់ទិនឲ្យមនុស្សដែលមានការលំបាកក្នុងការអត់ទិនឲ្យរបៀប ម៉េច ហើយហេតុអ្វីមនុស្សគួរតែអត់ទិនដោយប្រើប្រាស់ករណីសិក្សាជាច្រើន ។ ទោះបីយ៉ាងណា ក៏ដោយសៀវភៅនេះខ្វះការពន្យល់បែបវិទ្យាសាស្ត្រអំពីហេតុអ្វីបានជា ការអត់ទិនអាច ធ្វើបានក្នុង មធ្យោបាយបែបហ្នឹង ។ ចំពោះមនុស្សមួយចំនួនសៀវភៅនេះអាចជួយបាន ប៉ុន្តែសម្រាប់អ្នកដទៃ ទៀត ដែលមិនអាចអត់ទិនបន្ទាប់ស្វែងរកសេចក្តីពន្យល់ពីសៀវភៅនេះ នឹងមិនដឹងថាហេតុអ្វីបានជាពួក គេមិនអាចអត់ទិន ។ វាក៏អាចនាំទៅរក "ការអត់ទិនដែលមិនស្មោះត្រង់ឬខុស" ឬ "ការអត់ទិនមិន ជាក់ស្តែង" ។

ប្រជាប្រិយភាពរបស់សៀវភៅផ្កាឈូករ័ត្ន អាចជួយជំរុញការគិតទៅលើបញ្ហានៃការអត់ទិន ។ អ្នកចូលរួមចំណែកនៅក្នុងសៀវភៅពិភាក្សាការប្រឈមមុខដាក់គ្នារវាង វ៉ាយសិនថល និង ខាល ចេញពីជ្រុងផ្សេងៗជាច្រើន ។ ទស្សនៈរបស់អ្នកចូលរួម ចំណែកមួយចំនួនជ្រុលហួសហេតុពេក ចំណែកទស្សនៈរបស់អ្នកចូលរួមដទៃទៀតមានភាពស្មុគស្មាញ ប៉ុន្តែទស្សនៈផ្សេងទៀត ផ្តល់ឲ្យនូវការ អត់ទិនមិនពេញលក្ខណៈ ។ ទស្សនៈផ្សេងៗទាំងនេះគឺជាបទពិសោធន៍ផ្ទាល់ខ្លួនជាជាងទស្សនៈដែលទទួល ស្គាល់ជាទូទៅ ។ សៀវភៅនេះគឺជាប្រភពប្រសើរសម្រាប់ការពិភាក្សា ប៉ុន្តែមិនមានតម្លៃក្នុងការជួយ មនុស្សឲ្យអត់ទិន ។ វាមានការលំបាកសម្រាប់អ្នកដែលរំពឹងក្នុងការស្វែងរកចម្លើយមួយចំនួន សម្រាប់ បញ្ហាផ្ទាល់ខ្លួនពីសៀវភៅនេះ ។ ការនិយាយថា "បាទឬចាស" ភ្លាមចំពោះការអត់ទិនដោយមនុស្ស មួយចំនួនអាចបង្កកំហឹងដល់ជនរងគ្រោះនិងនាំពួកគេទៅរកបន្ទុកទ្វេដង ដែលកំពុងតែត្រូវបាន ធ្វើឲ្យឈឺ ចាប់ ហើយត្រូវផ្តល់ការអត់ទិនដូចអ្នកដទៃ ។ នៅពេលជាមួយគ្នានេះដែរ ទស្សនៈប្រែប្រួលគឺជា ប្រភពនៃការភាន់ច្រឡំ ។ ប្រសិនបើគ្មានការអត់ទិនសម្រាប់ការសម្លាប់ សំណួរតាម ប្រធានបទរបស់

វ៉ាយសិនថល “អ្នកគួរធ្វើអ្វី?” គឺជាសំណួរមិនប្រកបដោយសុពលភាព ហើយមិនគួរមានការពិភាក្សាដោយសារការជួបប្រទះរបស់ វ៉ាយសិនថល មិនស្ថិតនៅក្នុងទុក្ខគ្រោះ ។

៥) សេចក្តីបញ្ចប់

គោលដៅនៃការសិក្សាអំពីការអត់ឱនគឺដើម្បីជួយមនុស្សឲ្យរៀនថាតើត្រូវអត់ឱនរបៀបម៉េច ។ នៅក្នុងសាសនារបស់ អាប្រាហាំ និងនៅក្នុងសាសនាព្រះពុទ្ធនិងសាសនាហិណ្ឌូ ការអត់ឱនតែងតែអាចធ្វើទៅបានជានិច្ច ។ ការពិតដែលថា មានមនុស្សមកពីមូលដ្ឋាននិងវប្បធម៌ផ្សេងគ្នាដែលអាចអត់ឱនចំពោះរាល់បទល្មើសចង្អុលបង្ហាញថា ការអត់ឱនអាចទៅរួចជានិច្ច ។ មានកម្លាំងមកពីខាងក្រៅដែលមិនអាចបង្ហាញថាបទល្មើសជាការត្រឹមត្រូវ ប៉ុន្តែវាធ្វើឲ្យលំបាកដល់ជនរងគ្រោះក្នុងការចងគំនុំជារៀងរហូត ។ ប្រសិនបើយើងបន្ទោសរចនាសម្ព័ន្ធសង្គមហិង្សាជាមូលហេតុបង្កឲ្យមានសង្គ្រាមនិងភាពក្រីក្រដោយលម្អៀងទៅខាងជនរងគ្រោះ យើងក៏គួរតែបន្ទោសរចនាសម្ពន្ធសង្គមដែលប្រកបដោយភាពហិង្សាជាមូលហេតុបង្កឲ្យមានបទឧក្រិដ្ឋដែលលម្អៀងទៅខាងជនល្មើសដែរ ។

ចេញពីលទ្ធភាពមិនមានកម្រិតព្រំដែននេះ យើងអាចសន្មតដោយសុវត្ថិភាពថា ការអត់ឱនអាចត្រូវបានបង្រៀនឡើង ។ ការអះអាងនេះក៏ត្រូវបានគាំទ្រដោយទស្សនៈខាងចិត្តសាស្ត្រដែលការអត់ឱនគឺជាលទ្ធផលនៃការរៀនតាមរយៈការអប់រំនិងការផ្តល់ប្រឹក្សា ។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ មានទិដ្ឋភាពសង្គមវប្បធម៌ និងជនរងគ្រោះពិសេសដែលបង្កើន និងបន្ថយល្បឿនដំណើរការអត់ឱនរបស់ជនរងគ្រោះ ។ ប្រសិនបើមនុស្សមិនអាចរកឃើញលក្ខខណ្ឌសមរម្យសម្រាប់ការអត់ឱនមនុស្សទំនងជាមិនអាចអត់ឱនឡើយ ។

ការអប់រំអំពីការអត់ឱននិងការផ្តល់ប្រឹក្សាមានសក្តានុពលខ្លាំង ។ វាអាចជួយព្យាបាលបុគ្គលគ្រួសារនិងជាតិ ។ ការអប់រំអំពីការអត់ឱនមានសក្តានុពលផ្លាស់ប្តូរពិភពលោកតាមរយៈការទម្លាយចំណងនៃភាពស្អប់ខ្ពើម ។ ភាពស្មុគស្មាញនៃដំណើរការអត់ឱនធ្វើឲ្យមានការលំបាក ប៉ុន្តែមិនមែនមិនអាចទៅរួចនោះទេ ដើម្បីសម្រេចឲ្យបានការអត់ឱនពេញលេញ ។ រហូតទាល់តែវិទ្យាសាស្ត្រមានការយល់ដឹងទូលំទូលាយទៅលើការអត់ឱននៅពេលនោះយើងអាចនិយាយប្រាកដថា ការអត់ឱនកម្រិតណាដែលអាចនិងមិនអាចធ្វើបានសម្រាប់យើង ។ **អេង កុកថាយ**